

що при відносній рівності статусів індивіди з низьким ступенем статусної кристалізації значно відрізняються за своїми установками та позиціями від індивідів з високим ступенем статусної кристалізації [4, 128-130]. Отримані результати обробляються у форматі статистичного пакету SPSS і будуть оприлюднені на початку 2009 року.

Таким чином, у сучасному суспільстві спостерігається процес ослаблення сім'ї як соціального інституту, зміна її соціальних функцій, неролевих сімейних стосунків. Головною причиною цього явища треба вважати зростання рівня невизначеності у сімейних статусах чоловіка та дружини, старшого та молодшого покоління, у сиблінгових позиціях. З метою соціального контролю, потрібно вивчення рівня невизначеності у статусах та ролях сучасної української сім'ї. Найкращім засобом такого вивчення мають стати соціологічні дослідження, які вимагають розробки сучасної методологічної бази. Основою методології соціологічного дослідження сім'ї має стати статусно-рольовий підхід, що спирається на новітні гіпотези концепції статусної неконсистентності або статусних розузгоджень.

Література:

1. Мид М. Культура и мир детства. – М.: Прогресс, 1988. – 256 с.
2. Блау П. Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель // Американская социологическая мысль. – М.: Изд-во Московского университета, 1994. – С. 8-29.
3. Кравченко А. И. Социология менеджмента. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 366 с.
4. Ленски Г. Статусная кристаллизация: вертикальное измерение социального статуса // Социологический журнал. – 2003. – № 4. – С. 126-140.

Воробець А. Ю., УНУ

СТАНОВИЩЕ ОСІБ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

В статті предпринята попытка социологического анализа причин возникновения социальных проблем в обществе. Автор утверждает, что социальные проблемы – это, прежде всего, противоречия, возникающие в процессе функционирования различных сфер общества. Анализируются противоречия, ведущие к возникновению в украинском обществе социальной проблемы – положения людей с умственной отсталостью. Утверждается, что возникновению и существованию

указанной проблемы содействует институциональная система социальной защиты населения. Высказывается мнение, что исследуемая социальная проблема имеет локальный, национальный и глобальный аспекты. Решить ее возможно только путем социальной адаптации людей с умственной отсталостью в общество.

The article is focused on sociological analysis of reasons of social problems in society. Author asserts that social problems are first of all contradictions, which emerged in the process of the functioning of different domains of society. Contradictions, which caused social problems related to social status of handicapped in Ukrainian society are analyzed. It is stated that the institutional system of social insurance of population influences on origin and existence of this problem. It utters an opinion, that investigating problem has it local, national and global aspects. It's solution lies on the way of social adaptation of handicapped in society.

Соціальне становище осіб з розумовою відсталістю на усіх етапах історичного розвитку залежить від стану економіки держави, суспільних відносин, а також від політичних ідей, що є домінуючими в дану історичну епоху, тобто від соціальної політики. І. Мигович стверджує, що соціальна політика – це складова частина політики держави, що втілюється в її відповідних програмах і практиці й регулює відносини в суспільстві заради інтересів і через інтереси основних груп населення [1, с. 81]. Заслугою на увагу думка Ш. Рамона, що соціальна політика є функцією державної відповідальності за регулювання громадських ресурсів, за підтримку індивідуальності та колективної поведінки з метою максимізації соціальної вигоди та умов життя населення [2, с. 13].

Поширена думка, що успішна реалізація соціальної політики української держави гальмується наявністю складних соціальних проблем. Пов'язано це перш за все зі специфікою самої соціальної сфери, як неприбуткової сфери життєдіяльності суспільства і держави. У більшості програм, які пов'язані із реформуванням суспільства, практично завжди на перший план виходить політична та економічна сфери, які безумовно впливатимуть на всі інші. Але якщо виключити соціальну політику із реального ходу реформ, то можна залишитися із суспільством без гідних демократичної країни норм, цінностей, громадян та ін.

Тому актуальним завданням соціологічного аналізу є питання, що таке соціальні проблеми. Це небажані, але невідворотні результати швидких соціальних змін, їх побічний продукт? Це ціна реформ, чи реальність з якою нам належить жити і боротися?

Зрештою, наявність у суспільстві осіб з розумовою відсталістю, їх становище на конкретному етапі історичного розвитку – це соціальна проблема чи якась данність, природна вада соціального організму? Пошук відповідей на питання про те, яка природа феномена соціальної проблеми, яким чином виникають соціальні проблеми і яку роль вони відіграють в процесах соціальної трансформації нелегкий, але в кінцевому рахунку веде до результатів, які дозволяють більш повно пізнати суспільство як процес, постійний потік соціальних явищ.

Метою соціальної політики, як особливого виду діяльності, є створення умов для розвитку та оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розвитку соціального потенціалу людини, особистості, її сутнісних сил, досягнення в суспільстві соціальної злагоди, стабільності і соціальної цілісності, само відтворюваного рівня соціо-динаміки.

Соціальна політика в умовах трансформування суспільних відносин має на меті звузити в соціальному житті роль тих факторів, що втрачають своє соціальне значення чи гальмують процес суспільної соціо-динаміки, і створити умови для посилення ролі тих чинників, детермінант, що обумовлюють соціальні норми. В цьому зв'язку нам здається, що головним завданням соціальної політики є досягнення відповідальності, адекватності цілеспрямованої діяльності її суб'єктів по освоєнню і творенню соціального буття вимогам закономірностей суспільного прогресу, сучасній логіці розвитку цивілізації.

З точки зору соціальної політики трансформаційні процеси в Україні, політичні і економічні реформи можуть розглядатися не як цілі, а як засоби забезпечення життєвих можливостей населення, його добробуту сьогодні і в майбутньому. Якщо під зростанням життєвих можливостей розуміти збільшення свободи, то в такому контексті трансформаційні процеси, що відбуваються, виконують своє призначення. Проте, свобода і рівність не є сумісними поняттями.

Існують три основні інтерпретації рівності: рівність перед Богом, рівність можливостей і рівність кінцевих результатів. Дві перші інтерпретації не суперечать ідеї свободи. Останнє розуміння рівності не сумісне з свободою, оскільки пов'язане із розширенням та посиленням держаної влади, виникненням нав'язаних ідей державного обмеження особистої свободи. Адже, як правило, "справедливо" усе між усіма членами суспільства намагається розподілити саме держава.

Якщо ідея рівності людей перед Богом – тобто рівності людей як особистостей – реалізується правовою державою і культурою терпимості, то ідея рівності можливостей забезпечується насамперед соціальною політикою держави, яка базується на інституціональних та моральних ресурсах. В українській державі соціальна політика побудована, в основному, на економічних, себто інституціональних ресурсах. Однак, для того, щоб така політика була вагомим, або як здебільшого говорять “сильною”, в її основі повинна бути покладена філософія людяності. Така філософія повинна орієнтувати трансформаційні процеси не лише на благо віддалену мету, але й на поточні соціальні результати, як засіб підвищення життєвих можливостей в майбутньому [3, с. 5-12].

Зміни в суспільстві поки що детермінують збереження старих, традиційних для радянського суспільства соціальних проблем, прояв та поглиблення проблем нового типу у вигляді глибокої поляризації населення за рівнем доходу, матеріального становища, можливостями задовольняти соціальні потреби. Ці проблеми виявляються як по горизонталі, так і по вертикалі соціальної ієрархії. Тому нам здається логічним, що Л. Хижняк визначає соціальні проблеми суспільства як суперечності, які виникають в процесі функціонування його підсистем, сфер; як комплекс питань, які вимагають вирішення засобами соціального управління [4, с. 11].

Соціальні проблеми – це такі життєві проблеми, які є спільними для цілих груп і соціумів і які виникають при недотриманні вимог організації суспільного життя у відповідності із специфічними суспільними та індивідуальними потребами кожного члена суспільства. Соціальні проблеми внаслідок кумуляції різних факторів створюють для таких груп і соціумів особливо складні ситуації, ускладнюють життя суспільства, в результаті чого виникають складні соціальні проблеми. Останні буквально генерують критичні ситуації в житті широких верств населення і водночас викликають серйозні збої в процесі функціонування усього суспільства. Наявність, радіус дії і динаміка соціальних проблем є суттєвим показником здоров'я суспільства і якості суспільного життя.

В українському суспільстві існують суперечності, які демонструють наявність і динаміку проблем як соціальних груп, так і індивідів. Ці суперечності стосовно осіб з розумовою відсталістю можна звести до наступного:

а) суперечність між ступенем зростання добробуту суспільства і ступенем задоволеності фізіологічних потреб осіб з розумовою

відсталістю; між зростаючими соціальними видатками держави і усвідомленням сім'ями осіб з розумовою відсталістю не тільки своєї неможливості задовольнити фізіологічні потреби цих осіб, але і усвідомленням того, що наявність такої особи в родині негативно позначаються на загальних статках усіх її членів і очікувати допомоги в усьому плані практично немає від кого. Нерідко родини не витримують також тиску і розпадаються.

б) суперечність між декларованими державою гарантіями довготривалої безпеки і захисту для усіх громадян країни і практичною відсутністю таких гарантій для особи з розумовою відсталістю у випадку втрати родинного оточення;

в) суперечність між цілями соціальної політики стосовно осіб з розумовою відсталістю та її кінцевими результатами, які характерні тим, що навіть добре продумані програми соціального захисту населення самі по собі є джерелом соціальної невпевненості. Хоча правовий статус розумово відсталого людини має свої особливості порівняно з інвалідами інших категорій, їх соціальний захист як інвалідів регулюють 15 законів України. На жаль деякі нормативні документи не є документами прямої дії, їх реалізація ускладнюється необхідністю прийняття додаткових підзаконних актів. Частина державних соціальних програм не забезпечується матеріально і фінансово, а перекладається на місцеві бюджети, що часто призводить до їх невиконання. Як стверджує Р. Кравченко, багато механізмів реалізації гарантованих прав не мають детальної розробки, а дослідження дотримання вже декларованих прав серед розумово відсталих інвалідів не проводиться, доводиться обговорювати лише гіпотези стосовно стану дотримання чи недотримання прав розумово-відсталих інвалідів в Україні [5, с. 82].

г) суперечність між деклараціями про повагу до усіх громадян країни, незалежно від їх расової матеріальної та іншої належності, та традиціями стигматизації, які значною мірою гальмують задоволення потреб осіб із розумовою відсталістю в повазі з боку інших людей, упевненості в собі, самоповазі. Ставлення суспільства до "інакших", у тому числі до розумово відсталих людей змінюється дуже повільно. З іншого боку, проблемою є усвідомлення людини з розумовою відсталістю себе як особистості, своїх позитивних і негативних рис, гарних і поганих звичок, любові і поваги до батьків та інших членів родини.

д) суперечність між соціальним статусом (соціальною роллю) осіб з розумовою відсталістю і очікуванням соціальних

груп інших учасників соціального процесу на успішне або незадовільне виконання такої ролі.

Коли між рольовими очікуваннями виникають суперечності особа з розумовою відсталістю опиняється в конфліктній ситуації. Такі рольові конфлікти досить часто виникають в реальному житті і вимагають від обох сторін певних адаптивних дій, спрямованих на усунення конфліктної ситуації, або при її збереженні, на пристосування до неї. В українському суспільстві конфлікти цього плану мають хронічний характер, для їх розв'язання у сторін немає готових механізмів, навичок та інших засобів. Виникає ситуація, в якій кожен із учасників соціального процесу певною мірою фрустрований і знаходиться в стані дезадаптації.

Зрозуміло, що ці та інші суперечності об'єднані в рамках інтересів певної соціальної групи, адресуються державі. Держава, будучи головним суб'єктом реалізації політичних програм, автоматично стає (бажає вона цього чи ні) джерелом суперечностей, об'єктом претензій і очікувань як окремих індивідів, так і соціальних груп.

Вимоги і претензії на адресу держави, характеризують, з одного боку, наявність у суспільстві соціальної проблеми, а з іншого – є наслідком політики, для якої характерна тенденція до конкуренції обіцянок, що роздаються різним групам населення з метою реалізації цілей на шляху до влади і зміцнення авторитету.

Однією з причин виникнення соціальних проблем є також інституціональність. Мова йде про сукупність правових, політичних, виховних, економічних, суспільних та інших інститутів, які були створені з метою служіння суспільству. Вони характеризуються "якостями", наявність яких ні у кого не викликає сумнівів. До них можна віднести корупцію, тяганину, бюрократизм, зловживання та ін. Ці ознаки взяті в сукупності, або окремо, теж сприяють виникненню соціальних проблем.

Інституційна система соціального захисту населення в Україні характерна, зокрема, тим, що в ній потреби людини сприймаються як нормальна частка соціального життя. Соціальний захист надається всьому населенню таким чином, як надаються різного роду громадські послуги. За інституційної системи соціальний захист отримують не тільки бідні, він призначений для кожного. За такого підходу, суб'єкти соціальної політики повинні врахувати інтереси та потреби великої кількості соціальних груп, які складають сучасне суспільство. Британський вчений Девід Дені зазначає:

“Стає очевидним, ... що одна з головних проблем у визначенні соціальної політики та соціального управління, в контексті пошуку інституціоналізованих рішень соціальних проблем, полягає у визначенні того, що є соціально проблемним” [6, с. 34]. Оцінка суспільного становища особи з розумовою відсталістю, обмежена виключно кризовим станом індивіда, без належної уваги до вирішення пов’язаних з ним ширших соціальних проблем, буде скоріше увічнювати його наявний стан. Орієнтація на розв’язання соціальних проблем осіб з розумовою відсталістю лише шляхом задоволення їх індивідуальних потреб в суспільстві з інституційною системою соціального захисту мало що дасть. Адже соціальні проблеми є нічим іншим як соціальними ситуаціями, за яких задоволення індивідуальних потреб стає суттєво обмеженим, або навіть неможливим.

Таким чином, під становищем осіб з розумовою відсталістю, як соціальною проблемою, можна вважати певні “об’єктивні” небажані соціальні умови, які суперечать природі “соціально здорового”, “нормального” функціонування суспільства. В соціологічному плані – це прояви соціальної патології, соціальної асиметрії, дезорганізації, дисфункції і т. д. Завдання соціолога з традиційної точки зору полягає в тому, щоб виявити ці шкідливі умови, вивчити їх, встановити ті соціальні сили, які сприяли їх виникненню, і, можливо запропонувати заходи щодо виправлення становища. Такі підходи є об’єктивістськими, що трактують соціальні проблеми як соціальні умови. Однак таке відношення настільки вкоренилося у свідомості суспільствознавців, що без певного розумового зусилля думати про соціальні проблеми наприклад, наркоманії, злочинності, осіб з розумовою відсталістю і т. д. не як про соціальні умови, буває доволі важко.

Користуючись концепцією Г. Блумера [7, с. 66] можна припустити, що соціологи за такого підходу самі по собі просто не здатні ідентифікувати соціальну проблему становища осіб з розумовою відсталістю. Адже вони почали аналізувати цю проблему лише після того, як суспільство визнало, що така проблема існує. По-друге, в основі виникнення і існування будь-якої соціальної проблеми знаходиться суб’єктивне судження про неї якоїсь групи або декількох груп людей. «Кожна соціальна проблема, – пишуть Р. Фуллер і Р. Майерс. – складається із об’єктивної умови і суб’єктивного визначення. Соціальні проблеми – це те, що люди вважають соціальними проблемами» [8, с. 55].

Суб'єктивістська традиція у вивченні соціальних проблем стала підґрунтям для теорії «навішування ярликів». Суть такого підходу стосовно осіб з розумовою відсталістю полягає в тому, що вони є причиною створення в суспільстві відхилення. Це відхилення виникає на підставі порушення особами з розумовою відсталістю створених суспільством правил. Таке відхилення не результат дій індивіда, а скоріше наслідок використання іншими індивідами «санкцій» до «порушника» цих правил. Відхилення є результатом взаємодії між певною соціальною групою і тим, кого група вважає порушником правила – девіантом. Девіант – це особа, на яку вдалося навісити ярлик девіанта. Причому скоєння особою з розумовою відсталістю якогось вчинку, якщо про це стає відомо оточенню, надає цій особі новий статус. На нього навішується ярлик «псих», «дурень» і з ним починають поводитися відповідним чином. Більше того, після того як на людину навішений ярлик «психа» і «дурня» більша частина оточуючих його людей чекають від нього продовження порушення загальноприйнятих правил. Нерідко це стає основною причиною розвитку в особи девіантної ролі.

При аналізі становища осіб з розумовою відсталістю, як соціальної проблеми, найбільш послідовним і коректним нам здається конструкціоністський підхід, основи якого були сформульовані соціологами М. Спектором і Дж. Кітсьюзом [9, с. 116-129]. Визначають соціальні проблеми як діяльність індивідів або груп по формуванню незадоволення і висуванню тверджень-вимог стосовно якихось передбачуваних умов. З цієї точки зору соціальні проблеми конструюються індивідами або групами, що звертають увагу громадськості на ті або інші умови і які виступають з вимогами їх змін.

Конструкціоністський підхід передбачає принципово інший у порівнянні з об'єктивістським набір питань, які хвилюють дослідника при аналізі соціальних проблем. Так, наприклад, з позицій традиційного об'єктивістського підходу до становища осіб з розумовою відсталістю важливими є питання їх чисельності в якомусь місті, регіоні, суспільстві, розподіл за ступенями відсталості, причин її виникнення і т. д. Соціолога-конструкціоніста цікавить чи становище осіб з розумовою відсталістю є соціальною проблемою, тобто чи вона є предметом хвилювання і обговорення громадськості, чий твердження-вимоги роблять становище осіб з розумовою відсталістю предметом уваги громадськості, як ці твердження відображають дійсне становище цих осіб,

що робиться, щоб ці твердження виглядали перспективними, як громадськість і політики реагують на ці твердження-вимоги, як змінюються ці твердження-вимоги з плином часу, іншими словами, яка їх доля, а значить і доля соціальної проблеми осіб з розумовою відсталістю.

Конструкціоністський підхід до дослідження соціальної проблеми осіб з розумовою відсталістю передбачає, по-перше, чітке і послідовне визначення її як діяльності по висуненню вимог стосовно певних умов. По-друге, конструкціонізм дозволяє заглибитися в природу хиткого суспільного визнання ситуації із особами з розумовою відсталістю соціальною проблемою. По-третє, конструкціоністський підхід є основою для розвитку нових теорій – про тих, хто висуває твердження-вимоги, про процес висунення тверджень-вимог, конкуренцію між твердженнями-вимогами, їх аудиторію.

Конструкціоністський підхід дозволяє більш тісно вписати соціальну проблему осіб з розумовою відсталістю в контекст українського суспільства, що трансформується. З цієї точки зору соціальна проблема осіб з розумовою відсталістю в соціалістичному суспільстві була відсутня. В українському суспільстві за останнє десятиріччя вона виникла внаслідок певних трансформаційних зсувів, таких, як лібералізація засобів масової комунікації, появи конституційних прав на вільний пошук, отримання, передачу і розповсюдження інформації будь-яким законним шляхом, а також свободи діяльності громадських об'єднань і права на мирні зібрання, мітинги і демонстрації, розвиток служб вивчення громадської думки та ін.

Усе наведене вище не означає відсутність альтернатив конструкціоністському підходу. Звичайно можна і потрібно вивчати становище осіб з розумовою відсталістю як соціальні умови, не варто лише при цьому використовувати термін «соціальна проблема». Якщо досліджується становище осіб з розумовою відсталістю як соціальна проблема, то у цьому випадку пріоритет, на нашу думку, повинен бути за конструкціоністським підходом.

Становище осіб з розумовою відсталістю, як соціальну проблему, можна вивчати в локальному, національному і глобальному аспектах (громада, район, місто, область, регіон) що передбачає, зокрема, аналіз можливостей суспільної інфраструктури (наявність дитячих дошкільних закладів, шкіл, лікарень, реабілітацій-

них центрів, спеціалізованих закладів і підприємств, тощо). З іншого боку, локальний аспект аналізу становища людей з розумовою відсталістю передбачає врахування місцевих етнічних, культурних і релігійних традицій, досвіду і ресурсів громади, сім'ї, недержавних організацій. Незважаючи на обмежену територію вивчення проблеми, обов'язково при цьому знайдемо ознаки асиметрії, які мають, здебільшого, природній характер. Проте соціальна проблема становища осіб з розумовою відсталістю в українському суспільстві тим і характерна, що іде ніби «знизу», формується в різних географічних, економічних, історико-культурних умовах, має різні локальні характеристики.

Національний аспект соціальної проблеми становища осіб з розумовою відсталістю теж характеризується наявністю асиметрії. Вона може виявлятися, наприклад, в нерівних можливостях знайти роботу, користуватися послугами соціальних закладів, формувати громадські організації для реального захисту своїх інтересів. Водночас дослідження національного аспекту проблеми дозволяє глибше аналізувати процес визнання (або невизнання) державними органами обґрунтованих тверджень-вимог щодо поліпшення становища осіб з розумовою відсталістю, а також заходи, що вживаються по їх реалізації, результати їх виконання.

Немає сумнівів в тому, що проблема становища осіб з розумовою відсталістю має і глобальний аспект. Вона зв'язана із розвитком телекомунікацій, активізацією міжнародних зв'язків і поїздок, розширенням меж спілкування, зближенням ще зовсім недавно дистанційованих одна від одної держав та їх громадян. Глобальний аспект проблеми допомагає краще усвідомити суперечливий характер розвитку людства. З одного боку бачимо незаперечні досягнення суспільного прогресу, а з іншого – бідність, убогість, неосвіченість, голод, хвороби, відсталість. В одних країнах вчені, соціальні групи, громадяни, засоби масової інформації постійно звертають увагу громадськості і політиків на становище осіб з розумовою відсталістю, викликають у суспільства стурбованість, усвідомлення необхідності вжиття заходів щодо його покращення. В інших країнах – проблеми цих людей перекладені здебільшого на їх родини, або на соціальні установи, у яких вони перебувають усе своє коротке життя.

Виходячи з наведеного можна припустити, що в українському суспільстві невідповідність рівня адаптованості осіб з розумовою відсталістю рівню їх успішної життєдіяльності створює соціальну

проблему. Її розв'язання лежить на шляху соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю в суспільство [10, с. 300-303]. Соціальна адаптація у цьому випадку виступає як процес, за допомогою якого суспільство і особи з розумовою відсталістю прагнуть (або повинні прагнути) досягнути стану соціальної рівноваги в розумінні зменшення впливу або навіть повного усунення суперечностей між ними. Під адаптованістю (успішною, ефективною) осіб з розумовою відсталістю ми вважаємо: а) адаптованість в сфері соціально-економічної активності, коли індивід набуває певні значення, вміння і навички, досягає певного рівня соціальної компетентності і майстерності; б) адаптованість у сфері особистих стосунків, коли встановлюються чуттєві, емоційно насичені зв'язки з іншими людьми, а для успішної адаптації вимагається здатність тонкого і точного відображення змін у взаємовідносинах з оточенням. Однак при цьому слід мати на увазі, що у процесі адаптації активно змінюється як особа так і середовище, в результаті між ними встановлюються відносини адаптованості. Проте в залежності від своєї структури, процесу розподілу праці та інших факторів суспільство повинно визначити, які форми поведінки щодо осіб з розумовою відсталістю з найбільшою вірогідністю забезпечить їх соціальну адаптацію. Важливо, щоб суспільство при цьому виявляло «соціальну терпимість», адже об'єктивна можливість задоволення потреб в осіб з розумовою відсталістю та «здорових» людей різна.

Література:

1. Мигович І. І. Соціальна робота (вступ до спеціальності). – Ужгород: ВАТ «Патент», 1997. – 188 с.
2. Шуламит, Рамон. Подходы к деинституционализации: Западная и Восточная Европа, социальная политика, социальная работа и смежные дисциплины // Взаимосвязь социальной работы и социальной политики / Под ред. Ш. Рамона; Пер. с. Англ. – М.: Аспект Пресс, 1997. – 256 с.
3. Новікова О. Ф. Концепція соціальної політики України: проблеми і шляхи розв'язання // Соціальна політика і соціальна робота: Український науковий і громадсько-політичний часопис. – К., 1998. – № 1-2 (5-6). – С. 5-12.
4. Хижняк Л. М. Организационный плюрализм как социальная проблема // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць. – Х.: Вид. центр Харк. Нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, 2005. – 716 с.

5. Кравченко Р. І. Соціальна робота із розумово відсталими людьми. Навчальний посібник. – К.: 2001. – 140 с.
6. Denney David, Social Policy and Social Work. – Oxford: Clarendon Press, 1998. – p. 34.
7. Блумер Г. Социальные проблемы как коллективное поведение // Контексты современности – 2: Хрестоматия. – Казань, 1998. – С. 66.
8. Фуллер Р., Майерс Р. История социальной проблемы // Контексты современности – 2. Хрестоматия. – Казань, 1998. – С. 55.
9. Spector M., Kitsuse J. I. Constructing Social Problems, Menlo Park, 1977. – p. 116-129.
10. Воробець А. Ю. Сутність, структура та механізми процесу соціальної адаптації // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць. У 2-х т. Т.1.– Х.: Вид. центр Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 448 с.

Каретна О. О., ОНЮА

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МОЛОДЬ»

Статья посвящена анализу различных подходов к определению понятия «молодежь». Определены общие черты различных подходов к определению молодежи.

The article is devoted to analysis of the different definitions of concept «young people». The common features of different definitions of young people are stated.

Молодь, як окрема від дітей і дорослих група, завжди привертала до себе особливу увагу дослідників і політиків. Як це не дивно звучить, саме поняття “молодь” – всім добре відомо, але малозрозуміла категорія соціального світу. У сучасній науковій літературі існує безліч підходів до дослідження проблем розвитку молоді. Отже, існує безліч різних визначень поняття молоді. Початок нового часу в цьому сенсі не є виключенням. Інтерес до молоді настільки великий, що якраз настав час говорити про “нову молодіжну еру”.

Завданням статті є аналіз змісту поняття “молодь” та кількох суміжних понять, а також виокремлення інтегрованого змісту поняття “молодь”.

В ситуації зміни статусу молоді в сучасному суспільстві збільшено увагу до молодіжного питання, викликаного рядом політичних